

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **A., d. s. s., a. s., K.**, IČO: X., zastúpeného C. Č. & P., s. r. o., advokátskou kanceláriou, Z., IČO: X., proti žalovanému: **J. K., Z.**, zastúpenému C. & Č., s. r. o., advokátskou kanceláriou, R., IČO: X., **o zaplatenie 17 471,62 eur (526 350,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 10Cb 80/2008, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob 133/2010-336 zo dňa 24. februára 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Cob 133/2010-336 zo dňa 24. februára 2011 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi rozsudkom č. k. 10Cb 80/2008-244 zo dňa 30. 03. 2010 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 3 337,50 eur.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa svojím návrhom domáhal úhrady 526 350,-- Sk a príslušenstva. Svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 01. 11. 2004 uzatvoril so žalovaným ako sprostredkovateľom zmluvu o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia, ktorá bola v plnom rozsahu nahradená zmluvou zo dňa 01. 02. 2005. Predmetom zmluvy bola činnosť sprostredkovateľa, smerujúca k tomu, aby záujemca o uzatvorenie zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení mal príležitosť takú zmluvu uzatvoriť, poskytovať služby súvisiace s uvedenou činnosťou a poskytovať odborné poradenstvo. Za vykonávanie obchodnej služby bola dohodnutá provízia, ktorá bola určená províznymi podmienkami, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou zmluvy. Provízne podmienky tiež upravovali podmienky zániku

nároku na províziu. V prípade zániku nároku na províziu bol sprostredkovateľ povinný uhradiť tzv. storno províziu v rozsahu, v akom mu bola vyplatená.

Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za preukázané, že žalobca mal povolenie na vykonávanie činnosti sprostredkovateľa starobného dôchodkového sporenia a žalovaný mal povolenie na vykonávanie činnosti sprostredkovateľa starobného dôchodkového sporenia. Žalobca a žalovaný uzatvorili zmluvu o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia v zmysle zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zo zmluvy vyplýva, že aj podľa § 652 Obchodného zákonníka. Z § 111 ods. 16 zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov je ale zrejmé, že právne vzťahy medzi sprostredkovateľom a dôchodcovskou správcovskou spoločnosťou sa spravujú osobitným právnym predpisom, ak tento zákon neustanovuje inak, a teda ustanoveniami § 642 až § 651 Obchodného zákonníka.

Žalobca požadoval vrátenie sumy vo výške 17 471,62 eur z dôvodu storna provízií, uvedených v províznych podmienkach. Súd prvého stupňa uviedol, že sprostredkovateľ to, či sa na osobnom účte sporiteľa bude evidovať príspevok na starobné dôchodkové sporenie a kedy budú príspevky evidované, ovplyvniť nemôže. V zmysle zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov sporiteľ má zákonné právo po určitom čase prestúpiť do inej dôchodcovskej správcovskej spoločnosti a toto právo mu nemôže nikto obmedziť, a teda ani sprostredkovateľ to nemôže ovplyvniť. Z predložených dokladov je zrejmé, že žalobca žiada vrátenie provízií aj v tých prípadoch, kde zmluvy sú naďalej platné a príspevky boli zasielané neskôr. Súd prvého stupňa tieto provízne podmienky vzhľadom na špecifické podmienky citovaného zákona považuje za neplatné. Žalovaný sprostredkoval uzavretie zmlúv, čiže mu vznikol nárok na províziu.

O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O. s. p.).

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 2Cob 133/2010-336 zo dňa 24. 02. 2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zároveň žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania 408,16 eur.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvého stupňa rozhodol správne, pričom však považoval za potrebné doplniť odôvodnenie odvolaním napadnutého rozsudku. Z bodu 8 Provízných podmienok vyplýva, že provízne podmienky sú platnou súčasťou zmluvy o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia. Doplnenie alebo zmena provízných podmienok je možná len písomnou formou na základe dohody zmluvných strán. Provízne podmienky musia byť podpísané zastúpeným a sprostredkovateľom, inak sú neplatné. Príloha č. 1 a č. 2 k províznym podmienkam nie je podpísaná žalovaným, preto je neplatná. Pre platnosť písomnej zmluvy je nevyhnutný podpis tejto zmluvy zmluvnými stranami. Súd prvého stupňa postupoval správne, ak žalobu o vrátení už vyplatenej provízie ako neopodstatnenú zamietol, pretože podľa § 153 O. s. p. súd je viazaný petitom návrhu, a preto nemôže prisúdiť žalobcovi viac alebo niečo iné, ako sa žalobca domáhal.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote žalobca dovolanie, ktoré je podľa dovolateľa prípustné podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Podľa názoru dovolateľa mu bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom z dôvodu, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodov, ktoré neboli žalobcom, ani žalovaným tvrdené pred súdom prvého stupňa. Súd prvého stupňa sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal a tieto závery nevychádzali z dokazovania vykonaného v konaní na prvom stupni. Odvolací súd rozhodol v odvolacom konaní bez toho, aby účastníkovi konania umožnil sa k novým právnym záverom vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy. Dôvodom na potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa bola okrem odkazu na odôvodnenie súdu prvého stupňa skutočnosť, že prílohy k Províznym podmienkam neboli podpísané žalovaným, a teda sú neplatné. Takáto skutočnosť však nebola nikdy namietaná v konaní žalovaným a vyhodnocovaná ani súdom prvého stupňa. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil aj na iných právnych záveroch, než súd prvého stupňa, odňal žalobcovi možnosť namietat správnosť tohto právneho názoru zaujatého v tomto rozhodnutí na inštančne vyššom súde. K „novému“ právnemu záveru odvolacieho súdu sa žalobca nemal možnosť vyjadriť a navrhnúť dôkazy v tomto smere. Žalobca navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie v plnom rozsahu, alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

K podanému dovolaniu sa žalobca nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednáwanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 14. 03. 2011.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa § 238 ods. 2 O. s. p. dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade dovolanie nie je prípustné podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O. s. p. Dovoláním bol napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacím súdom.

V zmysle § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p., ktorý dovolaciemu súdu ukladá povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), dovolací súd sa neobmedzil iba na skúmanie podmienok prípustnosti

dovolania, smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale zaoberal sa aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné aj podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou z procesných vád, taxatívne uvedených v cit. ustanovení, t. j., ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca, alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

S prihliadnutím na obsah dovolania, a v ňom vytýkané nesprávnosti, dovolací súd sa osobitne zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O. s. p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. ide vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

Žalobca žalobným návrhom sa domáhal zaplatenia istiny 17 471,62 eur s prísl. (526 350,-- Sk), titulom zániku nároku na vyplatenú províziu žalovanému v zmysle platných províznych podmienok, ktoré tvorili neoddeliteľnú súčasť zmluvy o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia, ktorú uzavreli sporové strany vid'. článok 6) STORNO

PROVÍZIE províznych podmienok. Prvostupňový súd z vykonaného dokazovania dospel k právnomu záveru, že stanovené podmienky zániku nároku na províziu sú v rozpore so zákonom č. 43/ 2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení v zmysle zmien a doplnení niektorých zákonov (§ 111 ods. 6), a preto sú neplatné a žalobca ako zastúpený nemá nárok na tzv. storno províziu. Mal za to, že žalovaný ako sprostredkovateľ si splnil svoje zmluvné povinnosti a sprostredkoval uzavretie zmlúv v zmysle čl. II. bod 1 zmluvy zo dňa 01. 02. 2005 a vznikol mu zároveň nárok na províziu za vykonávanie obchodnej služby v zmysle článku V. tejto zmluvy a žalobca sa zaviazal zaplatiť sprostredkovateľovi províziu (čl. II. bod 2). Výška provízií nebola sporovými stranami namietaná.

Odvolačí súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Na zdôraznenie správnosti napadnutého uznesenia považoval za potrebné doplniť jeho zdôvodnenie. Poukazuje na znenie čl. IX. bod. 1 zmluvy, a to záverečné ustanovenia, podľa ktorých dodatky k tejto zmluve môžu byť urobené iba písomne na základe dohody zmluvných strán. K základnej zmluve o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia boli dohodnuté provízne podmienky s tým, že sprostredkovateľ má nárok na províziu určenú v prílohe č. 1.

Z bodu 8 províznych podmienok vyplýva, že provízne podmienky sú platnou súčasťou zmluvy o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia. Doplnenie alebo zmena províznych podmienok je možná len písomnou formou na základe dohody zmluvných strán. Provízne podmienky musia byť podpísané zastúpeným a sprostredkovateľom, inak sú neplatné. Mal za to, že príloha č. 1 a č. 2 k províznym podmienkam nie je podpísaná žalovaným, preto je neplatná. Pre platnosť písomnej zmluvy je nevyhnutný podpis zmluvných strán.

Prvostupňový súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že provízne podmienky ohľadne storno provízie, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou právneho úkonu o sprostredkovaní sú pre rozpor so zákonom neplatné, a preto žalobcovi nevznikol nárok na vrátenie oprávnene vyplatenej provízie žalovanému ako sprostredkovateľovi. Odvolačí súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa s poukazom na skutočnosť, že prílohy č. 1 a 2 k províznym podmienkam (týkajúce sa dohodnutej výšky provízie) neboli podpísané žalovaným, a preto sú neplatné. Právny záver súdu odvolacieho súdu je však v rozpore s právnym a skutkovým stavom, zisteným súdom prvého stupňa, ktorý mal za preukázané, že provízia ako jej výška nie je sporná, bola žalovanému vyplatená oprávnene, a preto uplatnené

právo na storno províziu nie je dôvodné pre rozpor so zákonom, t. j. súd prvého stupňa nespochybnil dohodu o výške provízie, ani o spôsobe jej vyplatenia.

Ak odvolací súd potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, ako prvostupňový súd a na základe skutkových zistení, ktoré neboli predmetom dokazovania, rozhodol tak v rozpore so zásadou dvojinstančnosti, pretože znemožnil žalobcovi uplatnenie práva domáhať sa riadnym opravným prostriedkom preskúmania skutkových tvrdení a právnych záverov, prvýkrát použitých až v konečnom rozsudku odvolacieho súdu. Takýmto postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu boli naplnené skutočnosti, zakladajúce dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa 243b ods. 2 O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. októbra 2011

JUDr. Alena Priecelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová